Ignasi Riera: “El llibre d’En Bilbeny m’ha ajudat a comprendre l’assassinat premeditat contra la història col·lectiva”

Autor: Ignasi Riera
Data de publicació: 07-04-2014

Aquest és el parlament que l’Ignasi Riera havia de pronunciar a la presentació de la Brevíssima Relació de la Destrucció de la Història, a Barcelona, el passat 3 d’abril, però que no va poder fer, perquè, per motius de salut, no va assistir a l’acte.

Que ningú no s’escandalitzi si dic que amb en Jordi Bilbeny ens vàrem conèixer a l’interior de la Presó de Dones de Wad-Ras. Què hi fèiem allà? Com que ja han passat molts anys, goso violar el secret de sumari: ell, molt més jove que jo, impartia classes a la presó. I jo vaig participar en una mena de tallers d’escriptura per a les preses. Fins i tot va tenir lloc, al pati de la presó, la representació de textos de Vicent Andrés i Estellés.

Educat en col·legi catòlic, on cotitzava en borsa el presumpte valor de l’acció missionera (d’una banda, a Bombai, a l’Índia; de l’altra, a Cochabamba, Bolívia) i on ens feien aprendre de memòria versos de José Mª Pemán –“cuando hay que consumar la maravilla / de alguna nueva hazaña, / los ángeles que están junto a su silla / miran a Dios / y piensan en España”– , quedava clar que la descoberta d’Amèrica per ‘Cristóbal Colón’, ‘el genovés’, havia estat possible per designi de la Providència, que havia inspirat i donat suport a la generosíssima Reina Isabel la Católica –‘de Isabel y Fernando nuestro espíritu impera: moriremos besando la sagrada bandera–’ , Castella (però no l’Antic Regne d’Aragó: o sigui, sense Catalunya) i l’Església Catòlica, perquè la missió era per damunt de tot evangelitzar aquella colla de salvatges, de moral i de religió erràtiques, amb un fanatisme que justificava el domini de la Llum Divina (o sigui: castellana), si calia amb morts, assassinats, processos d’humiliació i d’esclavització de tota mena.

Amb els anys vaig llegir els estudis de Carlos Martínez Shaw, professor a la Universitat de Barcelona, amb qui ens tornaríem a veure aviat a Sevilla, que demostrava que, més o menys disfressats d’andalusos, hi va haver catalans en aquella gesta gloriosa de la ‘Conquista’, des del primer moment.

Abans de l'edició, el 1998, del llibre de l'arenyenc Bilbeny, havia tingut lloc la doble celebració del 1992: la Exposición Universal a la Cartuja de Sevilla i els Jocs Olímpics a Barcelona. Em vaig quedar en minoria en la meva oposició al doble esdeveniment. Als Jocs de Barcelona, perquè el Baró de Coubertin era un penques i tot allò de l'esperit olímpic una barroera presa de pèl; quant a l'Expo sevillana, ja feia massa temps que editàvem, a l'editorial, llibres llatinoamericans, com ara César Vallejo, Carlos Rama, Eduardo Galeano i un llarg etcètera, com per no sentir fàstic per aquells triomfalismes a l'hora de valorar la 'Conquista'. I la figura d'En Colom no em feia cap gràcia... ni en el primer moment, ni als seus diaris i missives, ni en els darrers capítols, crec recordar que a Valladolid, de la seva vida. Quan vaig sentir que el tal Colom era català, recordo que vaig escriure: "Us el regalem; no ens farà cap profit" (mentiria si digués que ha canviat radicalment la valoració del personatge; també són catalans personatges tan sinistres com els Porcioles, Samarach, Millet, Vidal Quadras, Rosell, etc., i no per això me'ls estimo).

És des d'un altre vessant que valoro, i més ara que me l'he tornat a llegir, des del meu exili voluntari a Madrid, aquesta Brevíssima relació de la destrucció de la història. Perquè ens ajuda a entendre el valor de dos substantius: 'destrucció' i 'falsificació' de la història. O sigui: assassinat premeditat contra la història col·lectiva, per bastir, damunt de les runes, la gran mentida.

A Madrid col·laboro amb AMESDE (Associaciació a favor de la Memòria Social i Democràtica). Doncs, bé: dels dos actes que organitzem cada mes, des de fa deu anys –l'un amb materials àudiovisuals, a la biblioteca del Marqués de Valdecillas (espai de la Universidad Complutense) i l'altre, amb debats, conferències, presentació de llibres, sempre amb un invitat dels Països Catalans, al Centre Cultural Blanquerna–, el fil roig de l'argumentari més present és el frau contra la veritat, la denúncia de la MENTIDA, ben peixada generalment pels poders públics (financers o polítics). Subscric les darreres paraules del llibre que he passat traduïdes a col·legues d'AMESDE i als responsables de la càtedra sobre la memòria històrica al si de la qual AMESDE participa a la Universitat Complutense:

'Si tenim en compte això (...) potser comencem a veure la història –talment com la seva destrucció premeditada–, no pas com una corrua de fets encadenats sense solta ni volta, sinó amb una dimensió interna totalment coherent, explicable i comprensible; que ens apropa a una reflexió sobre la llibertat de consciència o que ens manlleva la llibertat personal i la col·lectiva amb un fi polític evident: fer-nos desaparèixer, com a poble diferenciat –ahir del castellà, avui de l'espanyol– de la faç de la terra'.

Encara dues notes més: la primera sobre la censura; la segona, sobre la mediocritat intel·lectual de la majoria d'apòstols del patriotisme 'español': els dels temps del franquisme i els d'ara.

La investigació d'En Jordi Bilbeny, sorprenent tant per la qualitat com per la quantitat dels arguments que encabeix al seu llibre, es refereix, des del primer moment, a la sospita del pare Bartolomé de Las Casas (em costa dir-li 'Bartomeu' perquè m'he passat moltes hores llegint la seva obra i contrastant-la amb les versions cínicament angèliques sobre el capteniment dels 'conquistadores' amb relació als autòctons) pel que fa als censors i manipuladors, al servei del poder, dels textos que han de donar suport a un relat de referència sobre 'allò que tal vegada s'esdevingué'. Com ens explicava en Jesús Moncada, des del bar de Mequinença: 'Les coses, al capdavall, no són com han passat sinó com els tertulians del cafè del poble decideixen que han passat'. Tot el muntatge de la Hispanidad recolza en aquest frau: d'una banda, el del protagonisme de Castella, crec que definitivament desmuntat per aquest llibre. Compte! Que el frau alimenta la cultura popular fins i tot en personatges tan valuosos com Jacint Verdaguer que s'ho empassava tot pel broc gros al seu poemàs L'Atlàntida. Més encara: teòlegs amics, i també ateus com Déu mana, m'expliquen com costarà que s'ensorri tot el muntatge de la fe, de Jesús, de l'Església (va viure molts anys a casa en Joan Leita, l'autor de L'antievangeli o d'El fonament irreligiós de l'església i explicava les coses tan bé que fins i tot les meves filles les repetien, sense cauteles, a l'escola... amb gran indignació dels seguidors, creients o no, de l'ortodòxia). L'any 1977, un seguit d'editorials barcelonines (i una de madrilenya: 'Cuadernos para el diólogo') coeditàvem el llibre de Georgina Cisquella, José Luis Erviti i José A. Sorolla, Diez años de represión cultural. La censura de libros durante la ley de prensa (1966-1976). És un llibre alliçonador perquè explica els efectes genocides del frau del franquisme, com de tots els estats totalitaris –com ens recorda Hannah Arendt– a l'hora d'imposar la mentida per defensar un Estat injust, violador sistemàtic dels drets humans. Quin és el problema? Que costa molt reconstruir els drets d'allò que és veritat. Com explica el llibre d'En Bilbeny a la p. 79, bo i parlant de les joies de la reina Isabel:

'Si bé quasi la totalitat d'edicions de la Lletra d'En Colom en què anunciava la Descoberta, només fan referència al rei Ferran, ja sia com a rei d'Aragó, ja sia com a rei d'Espanya –però mai com a únic monarca castellà–, els censors carregaran tots els mèrits a la reina Isabel i, en exclusiva, a Castella' (la negreta és meva).

Acabo, Jordi i la resta de la tribu: si això passava aleshores, passa ara. En poques setmanes hem hagut d'organitzar dues conferències a Madrid en el marc de sengles aniversaris, sobre dos assassinats d'Estat: el de Julián Grimau, del

1963, i el de Salvador Puig Antich, el 1964. La documentació que hi ha ara per demostrar, sense cap mena de dubtes, les irregularitats dels judicis i el pes documentat de les proves en contra... serviran per alguna cosa?

Et porto, com a regal –i com a explicació de la gran cabronada que ha estat la fixació canònica del Descubrimiento– un fulletó, ben editat i ben il·lustrat, de Francisco Condeminas: 1492-1942: La gesta hispànica en el Oceano Atlántico, editat amb paper del car el 1948. Com deia l'altre: 'per sucar-hi cadires!'

Ignasi Riera,

Madrid, 19 de març del 2014.